

Príprava učebných materiálov podporených multimediami aktivitami na Technickej univerzite vo Zvolene

Preparation of teaching materials supported by multimedia activities at the Technical University in Zvolen

Jaroslava Štefková

Abstrakt: Štúdia sa zaoberá problematikou tvorenia učebných materiálov pre odborné jazykové kurzy. Na vysokých školách nefilologického zamerania pokračuje jazykové vzdelávanie vyučovaním odborného cudzieho jazyka. Pre potreby špecializovaných kurzov si učitelia vytvárajú odborné jazykové učebnice, ktoré reprezentujú odbor. V tejto štúdií rozoberáme postup tvorby a dotazníkové vyhodnotenie kurzu na Technickej univerzite vo Zvolene pre odbor Protipožiarna ochrana so špecializovanými materiálmi podporenými multimediami aktivitami.

Kľúčové slová: odborný cudzí jazyk, vyučovacie materiály, multimediami záznamy, vyhodnotenie kurzu

Key words: language for specific purposes (ESP), instructional materials, multimedia inputs, course assessment

Úvod

Vyučovanie cudzích jazykov na vysokých školách plynule nadväzuje na vyučovanie všeobecného cudzieho jazyku na stredných školách. Ako pokračovanie cudzojazyčného vzdelávania prichádza na rad vyučovanie odborného cudzieho jazyka. Mnohé vysoké školy si uvedomujú dôležitosť vyučovania odborných cudzích jazykov zvýšenou dotáciou hodín a predmetov v bakalárskom i inžinierskom alebo magisterskom štúdiu. Ovládanie cudzieho jazyka v odbore zvyšuje šance uplatnenia sa absolventov či na slovenskom alebo zahraničnom trhu.

Vyučovanie odborného cudzieho jazyka je pomerne široká oblasť, ktorá v poslednej dobe rezonuje v odborných aj verejných kruhoch čoraz viac. Proces vyučovania odborného cudzieho jazyka v našom chápaní zahŕňa predovšetkým metodiku vyučovania a výber odborného učiva a tvorbu učebných materiálov. Tento článok sa zaoberá hlavne koncepciou vyučovacích materiálov. Učebné pomôcky charakterizuje Drienský, Hrmo (Driensky, Hrmo, 2004) ako skupinu materiálnych prostriedkov, ktorý je priamym nositeľom informácií. Ma primárny vzťah k obsahu vzdelávania. Knižné materiály, v našom prípade učebnice, predstavujú vizuálne učebné pomôcky (Driensky, Hrmo, 2004, s. 6). Počítač, resp. dataprojektor s reproduktormi sú „iba“ technické prostriedky poskytujúce doplnkový audiovizuálny materiál, prípadne vizuálny materiál ako učebnú pomôcku. Učebnica (Turek,2010) „zohráva

rozhodujúcu úlohu vo vyučovacom procese, je najdôležitejšou učebnou pomôckou pre žiakov a oporou práce učiteľa“. Turek taktiež upozorňuje na výskumy, ktoré tvrdia, že učebnica, nie vyučovacie osnovy, určuje kvalitu vyučovacieho procesu. Vyučujúci cudzích jazykov potvrdzujú, že učebnica jednoznačne ovplyvňuje kvalitu vyučovacieho procesu. Medzi najdôležitejšie zložky učebnice patrí text (základný, doplňujúci) a mimo textové zložky (aparát organizácie osvojovania = úlohy, cvičenia, vyznačenia a tabuľky, ilustrácie a orientačné prvky). Rozsah textu je stanovený na približne 57 %. O učebniciach by malo platiť, že dodržia didaktické zásady ako napr. vedeckosti, primeranosti, názornosti, zrozumiteľnosti. V súčasnosti by sme mali venovať pozornosť výtvarnej podobe učebnice, ktorá učebnicu zatriaktívni pre študentov. K zrozumiteľnosti a efektívnosti učebnice prispieva aj veľkosť a tvar písmen, použité farebné motívy a obrazový materiál (Turek, 2010).

Oblasť učebných pomôcok vo výučbe jazykov je široká a nevyhnutne konfrontuje odborné znalosti a jazykové prvky. Knižný trh poskytuje široké spektrum odborných jazykových učebníc pre ekonomické a finančné odbory, prípadne hotelierstvo a cestovný ruch. Vyskytli sa aj publikácie pre letcov a vojenskú zložku. Avšak technické vysoké školy a univerzity ponúkajú špecializované odbory s relatívne malým počtom študentov nie sú pre veľké vydavateľskú zaujímavé. Z tohto dôvodu sú vyučujúci cudzích jazykov nútení koncipovať vlastné vyučovacie knižné alebo aspoň textové materiály odrážajúcu úzku problematiku toho ktorého študijného odboru. Na Technickej univerzite vo Zvolene vyučujúci cudzích jazykov pripravili učebnice pre viaceré špecializované odbory predovšetkým v anglickom jazyku (pre odbor protipožiarnej ochrany, drevárstvo, dizajn a lesnícke odbory).

Odborné jazykové učebnice berú do úvahy dve zložky – odbornú a jazykovú. Odborná zložka sa realizuje predovšetkým výberom textov obsahujúcimi odborné termíny s rôznou hĺbkou odbornej viazanosti, ktoré obsahovo reprezentujú dominantné smery odboru. Termíny sú v rámci určitej teórie pojmovo definované odborné slová. Ich označenie sa týka tých charakteristických znakov, ktoré sa v rámci tejto teórie pokladajú za základné znaky technického a/alebo vedeckého predmetu. Najdôležitejšími kritériami pre termín sú viazanosť na určitý vedný odbor, pojmovosť, presnosť, jednoznačnosť, neutrálnosť (Ďuricová, 2003, s. 233). Jazyková zložka využíva gramatické štruktúry obsiahnuté v texte pričom zdôrazňuje jazykové zvláštnosti alebo častejšie sa opakujúce gramatické prvky. Niektoré gramatické štruktúry sú typické pre odborný štýl (trpný rod, trpné prídavné mená, prídavné mená, zložené výrazy, výrazy, kde podstatné meno plní funkciu prídavného mena a iné) a niektoré ponúka konkrétny text (minulý čas, prítomný čas, vyjadrenie množstva, spájacie výrazy a pod.). Vždy je však potrebné zvážiť podiel odborného a jazykového vzdelávania. Na jazykových kurzoch je to v prospech jazyka a na odborných hodinách je to v prospech odborného vzdelávania. Na jazykových hodinách je potrebné akceptovať jazykovú vyspelosť študentov. (Tarnopolsky, 2013, s. 6) Napriek tomu, že učebnica je lineárna, tematicky a obsahovo

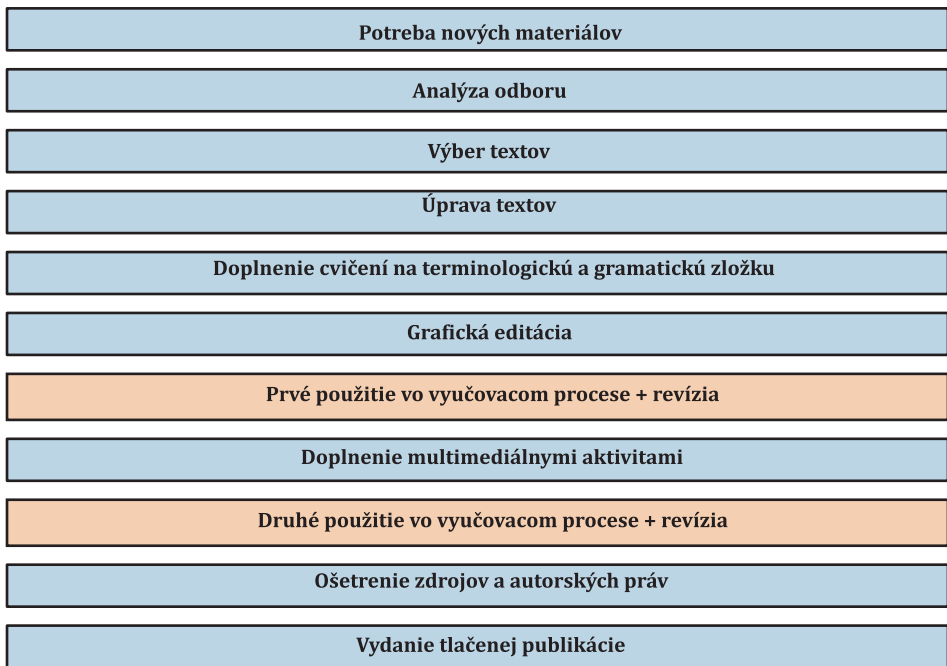
by mala byť vnútorne prepojená a reflektovať odbornú i jazykovú vyspelosť učiacich sa. Špecifiká vedného odboru sa do jazykovej odbornej učebnice prenášajú podľa charakteru odbornej výskumnej práce a potrieb študijného zamerania. Toto stanovisko zastáva aj Kanichová, Vlčková v ich odbornej práci (Kanichová, Vlčková 2014), ktoré dodávajú, že učebnice pre vysoké školy by sa mali pohybovať v jazykových mantineloch SERR (Spoločný európsky rámec) a UNICert II a III. Jazyková zložka odbornej jazykovej učebnice musí odrážať jazykové potreby absolventov, mať dostatočnú nasýtenosť odbornými termínmi a zdôrazňovať syntaktické a štylistické prvky, resp. gramatické prvky, predovšetkým v doplnovacom aparáte kapitol (cvičenia) a rozvíjať jazykové zručnosti učiacich sa. V niektorých odboroch sú uprednostňované produktívne zručnosti a v iných receptívne zručnosti. Je potrebné brať do úvahy aj to, že niektoré kapitoly si vyžadujú precvičovanie konkrétnych zručností.

Tvorba učebných materiálov

Proces tvorby učebných materiálov začína dlho predtým ako samotné materiály vzniknú. Pri tvorbe našich konkrétnych materiálov sme vychádzali zo zistení, že učebnica z roku 2005 je zastaraná, pretože nereagovala na zmeny v profilácii študijného odboru, ktorý prešiel tromi akreditáciami v roku 2015, 2011 a 2007. V neposlednom rade je aj dizajn učebnice nevyhovujúci. Z týchto dôvodov sme postupne inovovali texty a hľadali nové texty, ktoré by lepšie odrážali posun v profile študentov a vývoj v odbore. Ďalší aspekt, ktorý ovplyvnil naše tvorivé úsilie bol aj ten, že študenti, ktorí prichádzajú študovať daný odbor nedosahujú jazykovú vybavenosť potrebnú na zvládnutie práce s rozsiahlejšími odbornými textami. Z toho dôvodu bolo potrebné pripraviť materiál na nižšej jazykovej úrovni s väčším počtom úloh na precvičenie gramatických javov špecifických pre odborné články a úlohy na precvičovanie čitateľskej zručnosti. Po poslednej akreditácii sa ustálili predmety v jednotlivých stupňoch štúdia s zvýšenou hodinovou dotáciou. Konkrétne to znamená, že odborný cudzí jazyk sa učí jeden semester v bakalárskom štúdiu v rozsahu 3 hodiny týždenne a v inžinierskom štúdiu sú dva predmety, Akademická angličtina a Odborná komunikácia 2, oboje v rozsahu 3 hodín týždenne. Na základe toho sme vedeli, aký časový priestor máme k dispozícii na aktivity rozvíjajúce jazykové zručnosti v odbornom kontexte. Predmety sa opakujú v letnom semestri, a tak ich príprava, resp. použitie, bolo časovo limitované na letné semestre.

Proces tvorby odbornej jazykovej učebnice podporenej multimediálnymi aktivitami je ilustrovaný na obrázku č. 1.

Každý krok uvedený na obrázku č. 1 sa dá ďalej spresniť čiastkovými krokmi. Počas vzniku potreby novej učebnice sme videli prednosti tlačeneho materiálu, ktorý poskytoval okamžitý materiál na hodinu umožňujúci vyučujúcim sa sústrediť na lepšiu didaktickú prípravu samotnej hodiny, prípadne na detailnejšie na-

Obr. 1: *Proces tvorby vyučovacích materiálov*
Zdroj: vlastné spracovanie

študovanie odbornej terminológie. Analýza odboru predstavovala dôležitý krok z obsahového hľadiska. Na základe povinných predmetov a povinne voliteľných predmetov sme oslovili jednotlivých garantov s požiadavkou o niekoľko kľúčových termínov, prípadne zákonov, ktoré by študenti daného predmetu mali ovládať. Na základe toho sme hľadali na internete témy ktoré by korešpondovali s konkrétnou tematikou. Nasledovala mravenčia práca, kde veľkého rôznorodého množstva bolo potrebné vyselektovať text vhodný do novovznikajúcej učebnice. Súčasný tlak doby a možnosti, ktoré ponúka výpočtová technika a internet prispeli k rozhodnutiu pripraviť tlačенú učebnicu doplnenú o multimediálny materiál. Vedeli sme, že potrebujeme učebnicu, ktorá by zabezpečovala materiály s trvalým obsahom, ktoré by spĺňali pre učiteľa zdrojový materiál a pre študenta obsahový základ, ku ktorému sa môže kedykoľvek vrátiť. Ďalším, rovnako dôležitým, krokom bolo doplnenie papierových materiálov multimediálnymi aktivitami z viacerých dôvodov. Vizualný materiál nahrádza vecné materiálne pomôcky. Multimediálne záznaky predstavujú autentický jazyk, čo je pri štúdiu jazyka nesmierne dôležité. Hovorené slovo, či hovoríme o videonahrávkach (hlavne) alebo audio nahrávkach, pochádza z rôznych jazykových proveniencií a študenti môžu sledovať jazykové

špecifiká (prízvuk, intonáciu) spojený s daným regiónom a taktiež odlišnú lexiku pre americkú a britskú angličtinu. Videá sú používané ako doplňujúci materiál obsahujúci, buď základnú odbornú lexiku alebo doplňujúcu lexiku, alebo slúžia na odľahčenie mentálnej záťaže študentov po dlhšej práci s papierovými materiálmi, prípadne po práci s ťažšími úlohami. Videá taktiež dodávajú materiál s reáliami z autentického prostredia. Spojenie obrazu aj zvuku poskytuje aj z didaktického hľadiska lepší vyučovací materiál, pretože rozvíja jazykové uvedomenie a uľahčuje proces zapamätávania si. Použitie videozáznamov jednoznačne dominuje v porovnaní s audio záznamami. Zhodujeme sa s Deákovou (2015), že čisto audiozáznamy sú na ústupe. Špecifické odborné audio nahrávky sú relatívne nedostupné a pre pedagógov je zložitá ich svojpomocne vyrobiť. Praktické využitie videí má veľa variant, od posluchových úloh, zachytenie odborných výrazov, reprodukciu počutého a tak ďalej. Z hľadiska tvorby vyučovacích materiálov je dôležité podotknúť, že materiály boli použité dva krát pred ich finálnou úpravou. Prvý krát bolo dôležité zistiť, problematické prvky pre študentov a vhodne ich doplniť či verbálnymi cvičeniami alebo posluchovým materiálom. Druhé použitie je kontrolné, kde sa preveruje účelnosť predchádzajúcich úprav.

V našich materiáloch bolo použitých 17–18 videozáznamov počas vyučovania odborného cudzieho jazyka, čiže asi 1,5 záznamu na vyučovaciu hodinu (blok 3x45 min). K vyučovaným predmetom boli vytvorené 4 podpory so spracovanými úlohami k videozáznamom (lexika, frázy a jednoduchá úloha alebo otázka zamerané na porozumenie) pre inžiniersky stupeň a 2 podpory pre bakalársky stupeň. Spôsob sprístupnenia týchto elektronických materiálov bol pomocou UIS – Univerzitého informačného systému viazaného na predmet sprístupnený študentom daného predmetu.

Čo sa týka metodiky vyučovania, keďže oba kurzy boli vyučované jedným vyučujúcim, ktorý je aj autorom materiálov, výberu a prípravy multimediálnych doplnkových aktivít môžeme hovoriť aj o jednotnom štýle vyučovania. Rozdielna je pripravenosť študentov na odbor. Zatiaľ čo študenti inžinierskeho štúdia už absolvovali širšie spektrum odborných predmetov, môžeme tu hovoriť o vyučovaní jazyka cez obsah (CBI – Content Based Instruction). V bakalárskom štúdiu sa jedná o CLIL (Content and Language Integrated Learning) (Mohanty et al, 2005), lebo mnohí študenti majú veľmi obmedzené znalosti odboru, keďže na začiatku bakalárskeho štúdia majú predmety skôr všeobecného charakteru. Z tohto dôvodu sa s mnohými odbornými vecami stretávajú prvý krát na hodinách cudzieho jazyka.

Výskumná časť

Po ukončení semestra s inovovanými vyučovacími materiálmi sme uskutočnili dotazník, ktorý bol zameraný na spokojnosť študentov s vyučovacími materiálmi doplnenými multimediálnymi záznamami. Predtým ako pristúpime k objasneniu výsledkov dotazníka, je potrebné uviesť, že v inžinierskom odbore boli vytvorené

štyri kľúčové elektronické podpory a počet prístupov počas semestra a skúškového obdobia bol (3-1-0-3) z celkového počtu oprávnených užívateľov 38, čo predstavuje 7,8 % a pre bakalársky stupeň 8 prístupov z 37 študentov, čo predstavuje 21 %. Elektronické opory boli vytvorené v rámci Univerziténeho informačného systému a jeho funkcionalite E-podpory. (Vid' Obr. 2) Všetky štyri podpory obsahovali video záznam s hovoreným textom v rôznom štýle: napr. komentár k práci hasičov s lesnými požiarimi, ďalšie opory predstavovali popis a rozdelenie a jedna virtuálnu e-hodinu. Každá opora mala uvedenú slovnú zásobu, otázky so správnymi odpoveďami. Celá opora bola vytvorená ako doplnkový materiál, relatívne nenáročný na čas a intenzitu štúdia. Jej otvorenie bolo na báze dobrovoľnosti a záujmu, nebolo podmienené žiadnym hodnotením alebo ocenením od vyučujúceho. Vzhľadom na to, že opora vznikla ako prvá opora v študijnom odbore, teda ani študenti ani vyučujúci ešte nemajú reálnu skúsenosť s ich využívaním, odhadujeme, že to sú aj dôvody malého záujmu o podporu. Ďalším dôvodom môže byť relatívna komplikovanosť prístupu k opore, kde je potrebné sa v UISe preklikať cez štyri stránky, aby sa študent k opore dostal. Z hľadiska doručenia elektronickej opory by bolo snád' jednoduchšie zaslať študentom link a cvičenia vo forme mailu. V budúcnosti budeme tieto otázky pozorne sledovať a riešiť.

Prieskumu sa zúčastnilo 51 respondentov (26 Bc. a 25 Ing.) zo 74 celkového počtu študentov bakalárskeho stupňa a inžinierskeho stupňa (návratnosť dotazníka 68 %). Dotazník obsahoval celkovo 14 otázok, ktoré boli zamerané na náročnosť kurzu, aktivity na jazykové zručnosti, témy, množstvo domácej úlohy, vplyv aktivít na osvojenie si učiva, najatraktívnejšie a najmenej atraktívne aktivity, zhodnotenie celého kurzu. V nasledovnej časti prinášame stručné zhrnutie výsledkov.

Zásadná otázka určujúca ďalšie použitie alebo vypustenie multimediálnych aktivít zo vzdelávacieho procesu potvrdila silnejúce postavenie multimediálnych záznamov, resp. IK technológií vo vyučovacom procese, kde si 66,7 % respondentov myslí, že sú nevyhnutnou súčasťou vyučovacieho procesu. Zhruba jedna tretina (29,4 %) respondentov zastáva názor, že budú iba dopĺňať prácu pedagóga. Z výsledkov tejto otázky jednoznačne vyplýva, že použitie multimediálnych úloh, záznamov a práca s nimi sú a budú pre študentov prirodzené a učiteľ sa musí naučiť využívať ich čo najefektívnejšie pre kvalitný výkon svojho povolania.

Z výsledkov na ostatné otázky vyberáme tie, ktoré sa nám javia ako zaujímavé a relevantné k téme nášho článku. Ako autorov nás teší, že študenti ho vnímajú ako primerane náročný, prípadne o čosi náročnejší ako očakávali a zachytávajúci odbor ako v rozsahu, tak aj v aktuálnosti. Čo sa týka aktivít počas kurzu najväčší nedostatok vidia študenti v oblasti gramatiky (35,5 %), potom písomnej produkcie a počúvania. Ostatné detaily sú uvedené v grafe č. 3. Je nutné poznamenať, že kurz odborného jazyka nie je zameraný na precvičovanie a rozvíjanie gramatiky, hoci v ďalšej časti (Najhoršie na kurze bolo...) niekoľko respondentov uviedlo, že

E-projekt: Fire rated walls

Základné informácie Knižnica e-objektov	Pracovníci Testovacie bázy	Harmonogram Podpory	Dokumentácia Nástroje scenáristu	Úlohy
Základné informácie	Mapa podpory	Časti podpory	Náhľad	Zoznam pojmov

Úprava časti Fire Rated Walls

Pomocou editora môžete upravovať obsah vybranej časti. Časť môže byť formátovaná obmedzenou množinou HTML značiek. Nepodporované značky a z

Cesta: Fire Rated Walls / Fire Rated Walls

Použiť HTML editor: áno nie

Vocabulary for this video:

- fire-resistance- rated constructions - konštrukcie so stanovenou požiarou odolnosťou
- fire wall - požiarna stena
- to restrict - obmedziť
- in particular - konkrétne
- foundation - základy
- roof - strecha
- 1-hour fire rating - 1-hodinová požiarou odolnosť/ochrana

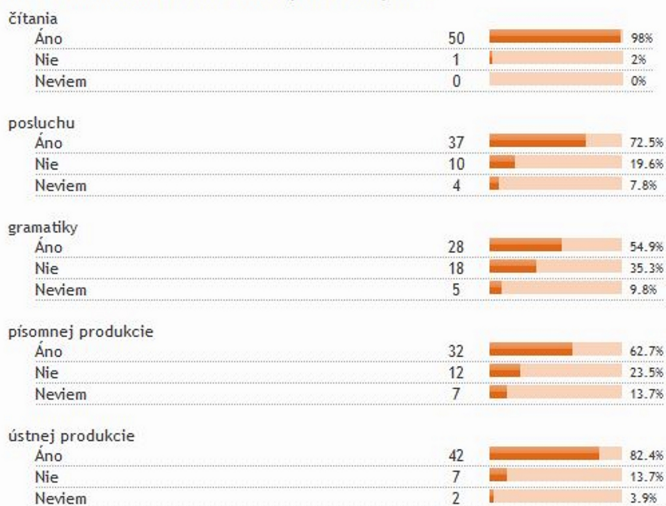
Obr. 2: Ukážka elektronickej opory pre inžiniersky stupeň odboru Protipožiarna ochrana a bezpečnosť
Zdroj: Vlastné spracovanie

kurz je zameraný na odbor (rozumejme nadstavbové prvky), hoci mnohí študenti zápasia so základnými gramatickými pravidlami.

Z ďalšej časti dotazníka vyberáme otázku zameranú na aktivity, ktoré mali najväčší vplyv na osvojenie si cudzieho jazyka. Je potrebné podotknúť, že táto otázka prezentuje subjektívne a laické posúdenie resp. výber aktivít študentami. Napriek tomu, že výpovede v tejto otázke nemajú objektívnu výpovednú hodnotu, vyučujúcemu môžu slúžiť ako odporúčenie od študentov o vlastnom vnímaní efektívnosti učenia. Študenti si vybrali ako najvýznamnejšie čítanie anglických textov, nasledované prekladovými cvičeniami a jazykovými cvičeniami k textom. Ďalej uvádzajú ako významné aj počúvanie a sledovanie video záznamov. Napriek faktu, že sú to študenti univerzity a mali by byť zvyknutí na samoštúdium a domácu prácu, domáce úlohy sa umiestnili na poslednom mieste. (viď graf č. 2).

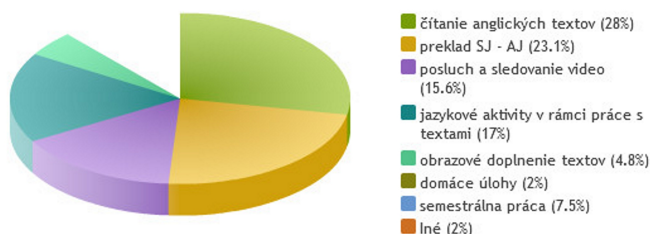
4. Bolo v kurze dostatok aktivít zameraných na rozvíjanie ...

Graf 1: Zastúpenie aktivít rozvíjajúcich jazykové zručnosti.

Zdroj: vlastné spracovanie

Ktoré aktivity mali najväčší vplyv na Vaše jazykové osvojovanie. Vyberte 3.

Graf 2: Graf o aktivitách ovplyvňujúcich jazykové osvojovanie.

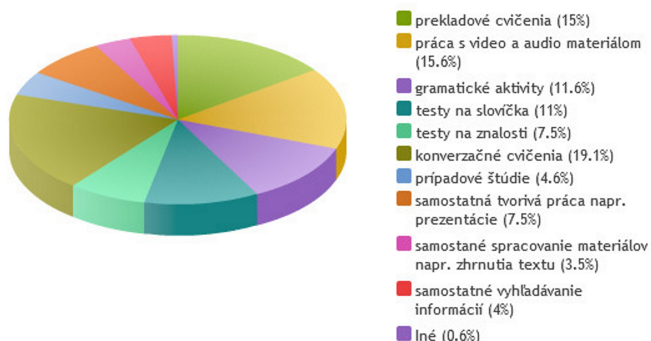
Zdroj: vlastné spracovanie

Na druhej strane, činnostiam, ktoré študentom najviac chýbajú, dominujú konverzačné cvičenia nasledované prácou s video a audio materiálom. Na poslednej priečke sa prekvapivo ocitli samostatné spracovanie materiálov, napr. zhrnutie. Viac informácií nájdete v grafe číslo 3.

K celkovému hodnoteniu kurzu, študenti sú najviac spokojní zo zrozumiteľnosťou výkladu ohodnotenou známku 4,18 z 5, čo predstavuje 83,6 %. Najmenej sú študenti spokojní s jazykovou náročnosťou 69,8 %, čo predpokladáme, že je z dôvodu

Aké aktivity by ste doplnili ? Môžete vybrať 5 možností.

Graf 3: Výber dopĺňujúcich aktivít.
Zdroj: vlastné spracovanie

náročnosti odborného materiálu. V poradí spokojnosti s celým kurzom odborného jazyka sa na druhom mieste objavila odborná úroveň s známkou 3,96 (79,2 %) a na treťom mieste zaujímavosť hodín 3,82 (76,4 %). Z výsledkov hodnotenia celého kurzu môžeme konštatovať pomerne vysokú spokojnosť študentov s kurzom. Oblasť, ktorá je potrebné rozvíjať sú jazykové aktivity, konkrétne preklad zo slovenčiny do angličtiny a konverzačné cvičenia a práca s audio a video materiálmi.

Do záverečnej časti by sme chceli zhrnúť výroky študentov týkajúce sa najhorších a najlepších aktivít na hodinách cudzieho jazyka, ktoré boli získané z dvoch otvorených otázok. Bolo pre nás dôležité zistiť postoje študentov k hodinám cudzieho jazyka, preto sme na záver testu zaradili dve otvorené otázky. Výroky študentov, ktoré potvrdzujú predchádzajúce výsledky uvádzame v nasledujúcej časti:

Najhoršie na kurze bolo:

- *dĺžka – 3 hodiny – ku koncu cvičenia problém so sústredením a koncentráciou na priebeh cvičenia (uvedené 4×),*
- *rýchly priebeh medzi témami,*
- *pozeranie menej zaujímavých videí,*
- *dlhé videá, v ktorých je ťažko rozumieť slovám,*
- *ústne prednášanie projektu pred triedou,*
- *rôzna úroveň jednotlivcov v jazyku v jednej skupine. Vysvetľovanie základov jazyka menej zdatným zbytočne uberalo čas...,*
- *učíme sa pomerne pokročilé veci a texty, pritom málokto vie tie základné (týkajúce sa angličtiny),*

- striktnosť v terminológii.

Najlepšie na kurze bolo:

- prezentovanie semestrálnych prác 7×,
- pozeranie a vysvetľovanie si pojmov pomocou videa z internetu 7×,
- preklad článkov 2×,
- začiatočná konverzácia na začiatku hodiny zameraná na obsah učiva minulej hodiny. Najviac som sa naučil, keď som bol nútený samostatne rozprávať a premýšľať,
- rozmanitosť vyučovania, nielen práca s textom, ale aj internet a veľa iných,
- keď sme pozerali videá na youtube ohľadom amerických hasičoch ich cvičení a tak ďalej, získali sme nové poznatky a rozšírilo nám to vedomosti, lebo nás by to asi ani nenapadlo, si niečo také pozrieť,
- keď sme mohli komunikovať,
- prístup vyučujúcej a jej snaha o čo najlepšie podanie informácií pre študenta, taktiež poskytnuté učebné materiály.

Z uvedených poznámok vyplýva, že hodinovú dotáciu 3 hodín za týždeň je lepšie rozdeliť na dve stretnutia (2+1 hodiny), obmedziť dĺžku video záznamov na max 5–6 minút a pripraviť k tomu slovnú zásobu, aby malo použitie videa pozitívny dopad a venovať sa aj krátkym vstupom zameraným na opakovanie gramatiky.

Pozitívna spätná väzba nám dáva možnosť vidieť, čo študentov bavilo a budovalo pozitívny vzťah k cudziemu jazyku. Takisto nám potvrdila, že použitie internetu ako zdroja obrazových a video záznamov a ako informačného zdroja študenti oceňujú a vnímajú ako obohacujúci prvok. Ako autori spomínaných učebnicových materiálov anticipujeme úskalia pri snahe vydať materiály v tlačenej forme a súčasnému zachyteniu multimediálnych záznamov do tlačenej podoby. Navyše je otázkou, či uplatňovať autorské práva a trvalosť prístupu k záznamom z internetu pre predpokladanej dĺžke používania učebnice 5 rokov.

Záver

Tvorba učebných materiálov je dôležitým prvkom v práci učiteľa, obzvlášť pre pedagógov na vysokých školách, ktorí vyučujú odborné informácie a cudzí jazyk súčasne. Vyučujúci cudzích jazykov si musia pripravovať vyučovacie materiály, ktoré sú šité na mieru pre konkrétny odbor. Na koncipovanie vhodného odborného obsahu sa využívajú rôzne cesty. My sme pracovali na základe zmapovania akreditovaného programu s nosnými predmetmi. Po absolvovaní konzultácií s konkrétnymi vyučujúcimi sme pripravili obsah, ktorý reflektuje súčasný vývoj v odbore. Po jazykovej stránke sme do jednotlivých kapitol pripravili cvičenia rozvíjajúce gramatické a lexikálne prvky, komunikačné a štylistické formy typické pre

odbor. Textové materiály sme doplnili obrazovým materiálom a videozáznamami z internetu, ktoré dopĺňali základný textový vyučovacieho materiálu. Ku každému predmetu boli pripravené elektronické vyučovacie materiály, ale počet prístupov bol veľmi nízky. Je potrebné zistiť prečo je to tak. Po ukončení semestra sme uskutočnili prieskum pomocou dotazníka. Výsledky dotazníka objasnili postoje študentov k poskytnutým materiálom a potvrdili správnosť rozhodnutia doplniť učebnicové materiály multimediálnymi záznamami. Dotazník objasnil aj aktivity, ktoré študenti vnímajú ako najviac ovplyvňujúce ich jazykové vzdelávanie: čítanie, preklad a gramaticko-lexikálne jazykové precvičovanie úlohy. Výsledky dotazníka potvrdzujú aj výstupy iných autorov (Veverková, Balážová, 2014), (Luptáková, 2014), ktorí pokladajú techniku prekladu a čítania s porozumením ako vhodné vyučovacie metódy na vyučovanie odborného jazyka. Študenti sa viac dožadujú prekladových a konverzačných aktivít, a naopak sa vyhýbajú samostatnej práci, ako sú zhrnutia alebo prípadové štúdie, pravdepodobne z dôvodu jazykovej nepripravenosti a náročnosti práce. Z dotazníka vyplýva pre autorov ďalšie zistenie, že je potrebné pracovať na neustálom začleňovaní gramatických cvičení, ktoré slabším študentom pomáhajú pri práci s cudzojazyčným odborným textom.

PodĎakovanie

Tento príspevok vznikol v rámci riešenia projektu KEGA 013TU Z-4/2014 Zavedenie elektronického vzdelávania cudzích jazykov na základe multimediálnych výučbových materiálov na Technickej univerzite vo Zvolene a za jeho finančnej podpory.

Prílohy

Kompletný dotazník a Výsledky dotazníka sa nachádzajú u autorov a budú zaslané na vyžiadanie.

Literatúra

- DEÁKOVÁ, V. (2015). Čím nás média (ne)prekvapia vo vyučovacom procese? In *Aplikované jazyky v univerzitnom kontexte – elektronická podpora vzdelávania*.
- DRIENSKY D., H. R. (2004). *Materiálne didaktické prostriedky*. Bratislava: STU v Bratislave.
- ĎURICOVÁ, A. (2003). Niekoľko poznámok k termínom a ich vlastnostiam. *Národní knihovna ČR*, 4.
- FIORITO, L. (2005). *Teaching English for Specific Purposes*. Cit. 20. máj 2016. Dostupné na Internete: Using English: <http://www.usingenglish.com/articles/teaching-english-for-specific-purposes-esp.html>
- FRK, B. (2010). E-learning a online vzdelávanie dospelých. *Časopis pedagogika*, 1(2), 107–122. Cit. 15. 06. 2015. Dostupné na Internete: <http://www.casopispedagogika.sk/rocnik-1/cislo-2/E-learning%20a%20online%20vzdelavanie%20dospelych.pdf>
- KANICHOVÁ, R., & VLČKOVÁ, V. (2014). Tvorba odborne zameraných učebníc nemeckého jazyka pre terciárnu sféru vzdelávania. *Philologica LXX*.

- LUPTÁKOVÁ, J. (2014). Spätný preklad ako prostriedok posilňujúci osvojovanie si odborného cudzieho jazyka. In *Aplikované jazyky v univerzitnom kontexte – didaktika, terminológia, preklad*. Zvolen: TU vo Zvolene.
- MOHANTY G., GRETES J., FLOWERS C., ALGOZZINE B., & SPOONER F. (2005). Multi-method evaluation of instruction in engineering classes. *Journal of Personnel Evaluation in Education*, (<http://link.springer.com/article/10.1007/s11092-006-9006-3>).
- MOLNÁROVÁ, E. (2014). Je podcast vhodný aj na výučbu cudzieho odborného jazyka? In *Aplikované jazyky v univerzitnom kontexte – didaktika, terminológia, preklad..* Zvolen: TU vo Zvolene.
- PIVARČIOVÁ, H. (2005). Didaktické využitie Powerpointu a internetu vo vyučovaní cudzieho jazyka. In *Komunikácia v zjednotenej Európe IV*. Banská Bystrica: JTP.
- STRADIOTOVÁ, E. (2013). IKT vo vzdelávacom prostredí ako spôsob riešenia nízkej výmery hodín cudzieho jazyka a vzťah študentov k IKT. In *Cudzí jazyky v slovenskom vzdelávacom systéme a politika viacjazyčnosti v Európskej únii*. Zvolen: TU vo Zvolene.
- ŠVEC, A. (2008). *Slovensko-anglický lexikón pedagogiky a andragogiky*. Bratislava: Iris.
- TARNOPOLSKY, O. (2013). Content Based Instruction, CLIL and Immersion in Teaching ESP at Tertiary Schools in Non-English Speaking Countries. *Journal of ELT and Applied Linguistics, Issue 1*.
- TUREK, I. (2010). *Didaktika*. Bratislava: Iura Edtion.
- VESELÁ, K. (2012). *Teaching ESP in New Environments*. Nitra: ASPA.
- VEVERKOVÁ D., & BALÁŽOVÁ, Ž. (2014). Efektivita práce študentov vysokej školy technického zamerania s odbornými anglickými textami. In *Od textu k prekladu IX*.

Autorka

Mgr. Jaroslava Štefková, PhD, e-mail: stefkova@tuzvo.sk, Ústav cudzích jazykov, Technická univerzita vo Zvolene, Slovenská republika.

Autorka pracuje na Ústave cudzích jazykov pri Technickej univerzite vo Zvolene od roku 1999 ako odborná asistentka. V rokoch 2014–2016 bola hlavnou riešiteľkou grantu KEGA 013TU Z-4/2014 Zavedenie elektronického vzdelávania cudzích jazykov na základe multimediálnych výučbových materiálov na Technickej univerzite vo Zvolene. Odborne sa realizuje v oblasti elektronického testovania, e-learning, odborný jazyk – ESP, akademická angličtina.